

Folytattuk a 82/8 szelvény déli oldalán lévő tanúfal korábbi években megkezdett elbontását. Mivel ezen a területen a legvastagabb a rétegsor, itt kaphatunk pontos információt a lelőhely teljes rétegződéséről. Az idén kibontottuk az 5-6-7. szinteket, melyek közül az első kettő még a középkori mezővároshoz tartozik, az utolsó azonban már a tatárjárás utáni „fakolostor” időszakát jelenti.

A 05/2 szelvényben folytattuk a „fakolostor” II. déli szárnyának a feltárását a 2. és 3. szint kibontásával. Új eredmény, hogy a „fakolostor” udvarának a területén egy újabb, az eddigiektől független épület részlete került napvilágra. Az említett épületszárny feltárását Ny-i irányban folytatva kibontottuk a 06/1 szelvény területén is a „fakolostor” II. déli szárnyának ide eső részletét. Az 1. és 2. szint feltárásával az épületszárny hossza 18 m-re növekedett.

A tatárjárás előtti kolostoregyüttes erősítésének a K-i szakaszán dolgozva, a „VB” 14. és 15. szelvények területén folytattuk az 1., 2. és 3. sz. sáncárok feltárását. Az egyik sáncárok aljáról egy Árpád-kori oklevél kis darabja került elő.

A kolostort megelőző századokból a 04/2, 04/3-4 és a 05/1 szelvények területén tártuk fel a korai település maradványait. A korábban feltárt, szomszédos szelvényekből átnyúló árkok folytatásai mellett két szabadban lévő kemence, egy félig elkészült, de soha nem használt „kemence-bokor” és több ismeretlen rendeltetésű, földbe mélyített épület maradványa került elő. A legjelentősebb lelet ebből az időszakból a 29. sz. korai házunk padlóján talált bizánci mellkereszt.

VÁLYI KATALIN

263. Öttevény határa

(Győr-Moson-Sopron megye) Ó, Kú, Ú

2006. májusban terepbejárást végeztem a település határába tervezett szélervényes park által érintett területeken.

Sándorháza-pusztától Ny-ra: A község határának Ny-i részén, az 1. sz. főúttól a Sándorháza-pusztára vezető út D-i oldalán szórványosan őskori cseréptöredékeket találtam. A lelőhely a Csiszló-ér nevű hajdani Duna-ág (ma: Kis-dunai-tőzegcsatorna) széles medrét É-ről szegélyező domboldalon található. A telepnyom minden valószínűség szerint a dűlőút É-i oldalára is kiterjed, amit a repce miatt nem tudtam megközelíteni.

1. sz. főút Ny-i oldala: A településtől ÉNy-ra, az 1. sz. főút mellett egy tekintélyes, elnyújtott ovális alakú kiemelkedés szórványosan őskori és újkori (kora újkori) edénytöredékeket gyűjtöttem (I. lh.). A domb kiterjed a főút túlsó, K-i oldalára is, amelyet azonban a virágzó repce miatt nem lehetett bejárni. Az előző lelőhelytől D-re, egy kisebb teknőszerű mélyedés szélén kis számban őskori cseréptöredékeket találtam (II. lh.). A telepnyom feltehetően összefügg a tőle É-ra lévő I. sz., szintén őskori lelőhellyel.

TAKÁCS KÁROLY

264. Ócsény határa

(Tolna megye) B, Ró, A, Á

A Tolna megyei M6 autópálya nyomvonalán 2006-ban szondázó feltárásokat végeztünk.

TO 5. lelőhely: Júliusban összesen 3 szondát nyitottunk, amelyekben 13 objektumot sikerült feltárunk. A leletanyagban meglehetősen szegényes lelőhelyen 2 őskori gödör, 6 ismeretlen korú cölöplyuk, egy lekerekített sarkú, négyzet alaprajzú földbe mélyített Árpád-kori ház, valamint 3 ÉNy-DK-i irányú árok került elő. A ház ÉK-i sarkában ovális alakú, agyaggal kitapasztott, vörösre átégett kemence maradványát figyeltük meg.

TO 35. lelőhely: Ócsénytől ÉK-re, az Eszterbauer-majortól É-ra, egy É-D-i irányba húzódó dombon található. A terület É-i és Ny-i oldalát vizenyős rész határolja. Július 6-14. között 3 megközelítőleg É-D-i irányú szondával összesen 85 objektumot tártunk fel. Ezek bronzkoriak, római és avar koriak, 16-17. századiak. A legtöbb objektum egy avar kori településhez tartozott, amelyből 3 nagyobb méretű házat, néhány árokszakszt és számos gödröt sikerült megfognunk. Egy nyújtott testhelyzetben eltemetett csontvázas sír is előkerült, amelynek medencecsontja alatt vasból készített csat volt.

GALLINA ZSOLT – HORNOK PÉTER – SOMOGYI KRISZTINA –
VARGA SÁNDOR

265. Órtilos, Szent Mihály-hegy (Zrínyi-Újvár)

(Somogy megye) Kú

2006. július 10-14. között a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem segítségével végzett kutatásunk a vár területi lokalizációjára, a külső védművek elhelyezkedésére irányult. Négy próbafúrást és egy kutatóárokot készítettünk. A kutatóárok a vár DK-i szélének meghatározására irányult, mely a rövid idejű kutatás során csak részleges eredményeket hozott. A felszíni gyűjtés során jelentős számú lövedéket és egyéb fémanyagot gyűjtöttünk. Ugyanakkor megkezdtük a vár területének geodéziai felmérését, melyet Körömi Ágnes és Károlyi Attila mérnök-őrnagyok végeztek. Elhelyeztük a méréshez szükséges fix pontokat. A részletes felmérést a nyári sűrű aljnövényzet miatt 2007 tavaszára halasztottuk. A leletanyag az említett fémanyagon kívül minimális.

Az ásatáson részt vett: Padányi József ezredes, Papp Ferenc alezredes, Négyesi Lajos őrnagy, és az egyetem 10 hallgatója.

Munkatársak: dr. Nováki Gyula, Költő László régészek, Szakács Géza régésztechnikus.

VÁNDOR LÁSZLÓ

266. Paks, Bedő-tanya

(Tolna megye) Ró, Á?, Kö

Lakossági bejelentésre 2006. március 16-án helyszíni szemlét tartottunk az egykori biritói halgazdaság legdélebbi halastavánál. A lelőhelynek helyet adó dombot

átvágja a paks–nagydorogi út, Ny-ról a Csámpai-patakon létesített halastó, É-ről halkeltető, K-ről pedig mélyebb fekvésű rét határolja. A dombtetőt legelőnek használják, a fű közül ill. vakondtúrásokból kevés római házikerámiát ill. késő középkori cserepeket gyűjtöttünk. A lelőhelyen szóbeli tájékoztatás szerint korábban Szent István-pénz és ónozott bronzgyűrű is előkerült, ami talán kora Árpád-kori temető létét sejteti.

Munkatárs: Pintér Gabriella (Paks Városi Múzeum).

K. NÉMETH ANDRÁS

267. Paks, Csámpától délre

(Tolna megye) B

A 6. sz. főút rekonstrukciójához kapcsolódóan 2006. augusztus–szeptemberben megelőző feltárást folytattunk. A lelőhelyből kb. 250 m²-en összesen 11 késő bronzkori objektumot (2 házrészletet, 7 gödröt, 2 árkot) tártunk fel.

Munkatárs: Batizi Zoltán.

K. NÉMETH ANDRÁS

268. Paks, Püspökdombtól délre

(Tolna megye) U, B, LT

Útrekonstrukcióhoz kapcsolódó megelőző feltárást végeztünk a Püspökdombtól délre elterülő lelőhely három munkahelyén. Kb. 1800 m² felületen 108 objektumot tártunk fel. Az első munkahelyen (118+090–118+574 km, Ny-i oldal) 93 objektum került elő, közülük 4 neolitikus (gödör), többségük (75 gödör, 2 árok, 12 cölöplyuk) pedig az urnamezős kultúrához tartozik. A második munkahelyen (118+708–119+000 km, Ny-i oldal) feltárt 15 objektum közül 13 késő bronzkori (1 ház, 12 gödör), 1 kelta (ház), 1 pedig újkori. A harmadik munkahelyen (118+910–119+050 km, K-i oldal) régészeti objektum nem került elő.

Munkatárs: Batizi Zoltán.

K. NÉMETH ANDRÁS

269. Panyola, Zsaró-kert, Tisza-meder

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) I

2006. július 5-én helyszíni szemlét és kísérleti mérést végeztünk a panyolai Tisza-parton. Itt az 1930-as években részben feltárt, dokumentált cölöp- és gerendaszerkezetű konstrukció beazonosítását céloztuk meg, valamint Czako László Humminbird szonárjának kipróbálását. Első lépésben motorcsónakról szonaras méréseket végeztünk, ezzel párhuzamosan megfigyeltük a vízpartot is. A szonaras mérés nem mutatott ki semmilyen nagyméretű konstrukciót. Az 1. sz. mért objektum a 694. fkm-nél található, melyet egy karó jelöl a parton. Mivel a jelzés fentről is látható, ezért megtaláltuk azt a lejárót, amely ennek közelében ér véget. GPS-el megállapítottuk, hogy a terület a lelőhely szélénél található. Szemléző merüléseinket innen hajtottuk végre. A parton semmi-

lyen leletet, jelenséget nem figyeltünk meg. Merüléseink során a 694-es km-kőtől 200 m hosszan lefelé vizsgáltuk át a parti sávot. A merülésnél vezetőkötetet használtunk, amely mentén 3 bűvár haladt folyásirányban lefelé. A negyedik bűvár a part menti vízben állva biztosított. A víz szintje magas volt, bár az esőzések miatti árhullám már levonulóban volt. A látótávolság minimális (20–30 cm), a sodrás még a part mentén is számottevő volt (a terület egy kanyarban található és a sodorvonal a vizsgált partszakasz előtt haladt). A 1,5–2 m-es vízben, a part előtt végig, védő kőszórást találtunk, amely egy korábbi szabályozási munkára utal. Semmiféle famaradványra nem bukkantunk. Valószínű, hogy a folyó romboló ereje miatt megváltozott, a kanyar „megette” a partot, így a víz teljesen elmosta a cölöpöket és, hogy a feltárás során elpusztították a lelőhely parti részét. A Humminbird szonár értékelhető, értelmezhető képet nyújtott a folyómederről. A part menti sáv kövezését nem tudta kimutatni, de ennek oka a sekély víz és a lejtős partoldal volt. A kép digitális rögzítése nem megoldott, erre digitális kamerát kell használni (napsütéskor az árnyékolást meg kell oldani). A képernyő nem jelzi ki a GPS adatokat, erre külön műszer kell.

Munkatársak: Fekete Csanád, Szócs Péter, Bálint Marianna, Aranyos Annamária (KÖH), Dr. Gryneaus András (Magyar Dendrokronológiai Laboratórium), Petrik Máté (ELTE régészhallgató), Puskás Norbert, Lengyel László (Kékség Búvárklub), Czako László, Czako Ádám, Viski Sándor.

TÓTH JÁNOS ATTILA

270. Pácsony, Külső-irtás

(Vas megye) Ő, Á, Kk

2006. november 21-én terepbejárást végeztünk a Hévíz–Szombathely közötti 400 kV-os távvezeték nyomvonalán. Győrvar–Újmajortól K-re, két, a 10 000-es térképen a névtelen vízfolyás közötti gerincen és teraszon több igen apró ős-, Árpád- és középkori kerámiatöredéket gyűjtöttünk (21. sz. lh.). A gerincen lévő földúttól az Újmajor felé biztos a lelőhely, de a dűlőúttól K-re kérdéses, ugyanis itt lehetetlen a bejárást.

Munkatársak: Kiss Krisztina adattáros, Mátyus Magdolna rajzoló, Vámos Gábor régésztechnikus.

ILON GÁBOR

271. Perőcsény, Jancsi-hegy

(Pest megye) I

2006. szeptember 13-án terepbejárást végeztünk a Jancsi-hegyen, két geológus társaságában, annak eldöntésére, hogy a felszínen látható átvágások lehetnek-e mesterségesek. A vélemények megoszlottak, de valószínűsíthető, hogy – a természetes geológiai folyamatok eredményeinek felhasználásával – emberi beavatkozás eredménye a két átvágás.

MIKLÓS ZSUZSA – NOVÁKI GYULA